

Jaarrekening in een notendop

De jaarrekening bestaat uit een hele reeks verplichte onderdelen. Voor wie graag het overzicht behoudt, deze inhoudsopgave.

- Beleidsnota
 - Doelstellingenrealisatie
 - Doelstellingenrekening
 - Financiële toestand
- Financiële nota
 - Exploitatierekening
 - Investeringsrekening
 - Liquiditeitenrekening
- Samenvatting algemene rekeningen
 - Balans
 - Staat van opbrengsten en kosten

Het nieuwe financieel en beleidssysteem voor lokale besturen: de jaarrekening

De nieuwe beleids- en beheersinstrumenten maken een koppeling van inhoud (beleidsdoelstellingen, actieplannen, acties) en financiën. Die lijn wordt logischerwijze tot en met de jaarrekening doorgetrokken. Voortaan zal die niet alleen maar cijfers bevatten, maar ook de mate van realisatie van het geplande beleid. **JAN LEROY**

In een gemeente of OCMW is er traditioneel meer aandacht voor de bespreking van het budget dan voor de rekening. Met het ontwerpbesluit kan dit veranderen, want de jaarrekening zal meer dan vroeger ook een inhoudelijk document worden. De raad zal er zich op kunnen baseren voor een bespreking van het gevoerde beleid, met een antwoord op de vraag in welke mate de beleidsdoelstellingen uit het meerjarenplan en het budget werden gehaald. Voorts moet eruit blijken hoeveel middelen aan de realisatie van de doelstellingen werden besteed en tot wel-

ke financiële toestand voor het bestuur dat allemaal heeft geleid.

Drie delen

De jaarrekening heeft drie verplichte onderdelen: de beleidsnota, de financiële nota en de samenvatting van de algemene rekeningen, met daarnaast een toelichting.

De beleidsnota van de jaarrekening maakt de brug met de strategische nota van het meerjarenplan en de beleidsnota van het budget. De term 'beleidsnota' is wat ongelukkig voor een document dat vooral te-

rugblijkt. De VVSG had daarom 'beleidsverslag' voorgesteld, maar dat werd niet aanvaard. De beleidsnota bestaat ook uit drie luiken: de doelstellingenrealisatie, de doelstellingenrekening en de financiële toestand. In de doelstellingenrealisatie komen de prioritaire beleidsdoelstellingen uit het budget terug. Voor elke beleidsdoelstelling moet worden aangegeven in welke mate het beoogde resultaat of effect werd behaald. Verder is er een beschrijving van de mate van realisatie van de actieplannen en acties, en van de ontvangsten en uitgaven die ermee te maken hebben.

In de doelstellingenrekening staat per beleidsdomein een overzicht van de ontvangsten en uitgaven, enerzijds voor de prioritaire beleidsdoelstellingen en anderzijds voor het overige beleid.

De financiële toestand vergelijkt het be-

De raad zal in de toekomst in de jaarrekening een antwoord vinden op de vraag in welke mate de beleidsdoelstellingen uit het meerjarenplan en het budget werden gehaald.

haalde resultaat op kasbasis met het gebudgetteerde cijfer. Hetzelfde gebeurt voor de autofinancieringsmarge, dit is de mate waarin een bestuur erin slaagt uit het verschil tussen exploitatieontvangsten en -uitgaven middelen over te houden om na de betaling van de leninglasten investeringen te kunnen financieren zonder nieuwe leningen af te sluiten.

De financiële nota van de jaarrekening bestaat opnieuw uit drie onderdelen: de exploitatierekening, de investeringsrekening en de liquiditeitenrekening. In de exploitatierekening staan per beleidsdomein de ontvangsten en uitgaven op

De staat van opbrengsten en kosten komt in de plaats van de resultatenrekening, met naast de opbrengsten en kosten zelf ook het overschot of tekort van het financiële boekjaar.

het vlak van de exploitatie. Zijn er intern verzelfstandigde agentschappen (IVA's), dan gebeurt dat per IVA, voor de rest van de organisatie en voor het bestuur als geheel.

De investeringsrekening bevat een overzicht per beleidsdomein van de uitgaven en ontvangsten die gedurende het jaar zijn gebeurd op het vlak van investeringen, desinvesteringen, investeringssubsidies en schenkingen. Voorts bevat de investeringsrekening ook de rekening van elk van de tijdens het boekjaar afgesloten investeringsenveloppen.

De liquiditeitenrekening biedt een overzicht van het resultaat op kasbasis. Dat is opgebouwd uit vijf elementen: het resultaat op kasbasis van de exploitatierekening, van de investeringsrekening en van de overige verrichtingen (bijvoorbeeld de financiering met leningen en hun aflossing), het gecumuleerde budgettaire resultaat van het vorige boekjaar en de bestemde gelden.

Balans

De samenvatting van de algemene rekeningen vloeit voort uit de toepassing van de algemene boekhouding en bevat twee

Strikte koppeling van investeringen aan leningen verdwijnt

Vandaag kunnen gemeenten en OCMW's alleen lenen voor de financiering van de investeringen. Bovendien moeten ze in de buitengewone begroting (gemeenten) of het investeringsbudget (OCMW's) aangeven voor welke investeringen ze van plan zijn te lenen. Daardoor lenen besturen soms meer dan nodig, of ze doen dat te vroeg, wat uiteraard geld kost. Het ontwerpbesluit verlaat die koppeling. De externe financiering via leningen hangt voortaan af van de thesauriebehoefte van het bestuur. Om te vermijden dat besturen tekorten en dus schulden opbouwen, moet de autofinancieringsmarge aan het einde van de bestuursperiode wel positief zijn. Dat betekent dat het verschil tussen de exploitatieontvangsten en -uitgaven groot genoeg moet zijn om de leninglasten (aflossingen en intresten) te dragen. Voor OCMW's is die voorwaarde nog strenger geformuleerd. JL

onderdelen: de balans en de staat van opbrengsten en kosten.

De balans is uiteraard opgebouwd uit de activa en de passiva. De opbouw verschilt wel van die in de bedrijfsboekhouding. In een onderneming staan de activa ge-

nettoactief wordt de sluitpost tussen de activa en de schulden. Een openbaar bestuur heeft nu eenmaal geen aandeelhouders die een bepaald kapitaal inbrengen. Ook andere passiefonderdelen krijgen op basis van de IPSAS een wat andere invulling.

De term resultatenrekening, die te veel de nadruk legt op de behaalde resultaten, verdwijnt. De staat van opbrengsten en kosten komt in de plaats, met naast de opbrengsten en kosten zelf ook het overschot of tekort van het financiële boekjaar. Net als in de balans komt er bij de kosten en opbrengsten een onderscheid tussen ruiltransacties (met een financiële tegenprestatie voor een geleverde of ontvangen dienst) en niet-ruiltransacties (Gemeentefonds, fiscale opbrengsten...).

Toelichting

Bij elk van de beleidsrapporten (meerjarenplan, budget, jaarrekening) hoort ook een toelichting, maar alleen voor de toelichting bij de jaarrekening vermeldt het besluit een aantal verplichte elementen. Het gaat dan over zaken zoals de niet-opgevraagde bedragen van partici-

Twintig besturen pionieren met beleids- en beheerscyclus

Nog voor de definitieve goedkeuring van het besluit over de beleids- en beheerscyclus op 25 juni 2010, toonden 45 besturen zich bereid om al vanaf 2011 met de nieuwe regels van start te gaan. Van die 45 kandidaten heeft minister Bourgeois er twintig geselecteerd. Daarbij werd gestreefd naar een evenwichtige verdeling over gemeenten en OCMW's, over de diverse grootteklassen en over de verschillende softwarehuizen. Dat leidde tot de selectie van de gemeente en het OCMW in Antwerpen, De Pinte, Dilbeek, Overpelt en Zoersel, de OCMW's van Boutersem, Opwijk en Zwevegem en de gemeentebesturen van Aalst, Geel, Hemiksem, Mol, Oostrozebeke, Poperinge en Vilvoorde. Het is de bedoeling dat de Vlaamse overheid die besturen nu intensief gaat begeleiden. In het najaar komt er een nieuwe oproep voor gemeenten en OCMW's die zouden willen starten in 2012. Tot nu toe staat de veralgemeende inwerkingtreding van de beleids- en beheerscyclus gepland voor 2014, de start van de planningsperiode die samenhangt met de volgende lokale legislatuur. JL

paties door het bestuur, de kosten voor onderzoek en ontwikkeling, de waardeeringsregels, relevante gebeurtenissen na balansdatum en de verantwoording van herwaarderingen.

Niets belet het bestuur de toelichting te verrijken met andere relevante informatie voor de raadsleden.

Besluit

Met deze reeks bijdragen in *Lokaal* hebben we geprobeerd een overzicht te bieden van de belangrijkste elementen van de nieuwe beleids- en beheersinstrumenten voor lokale besturen. Die bevatten een zeer uitgebreid potentieel aan mogelijkheden om op een moderne manier met de beleidsvoering en de financiën in de gemeenten en OCMW's om te gaan. Het zal er nu op aan komen om die middelen ook effectief in te zetten. Daarvoor is natuurlijk in de

eerste plaats tijd nodig, en de bereidheid om het besluit in al zijn mogelijkheden te leren kennen.

Maar we rekenen er ook op dat de Vlaamse overheid de komende maanden en jaren alle zeilen bijzet om dit besluit bij de gemeenten en OCMW's 'verkochte' te krijgen. Dat kan door vorming en opleidingen, door het aanbieden van allerlei vormen van ondersteuning, maar ook door nu echt werk te maken van de afschaffing van de sectorale planlasten. Die worden

bij een goede toepassing van de nieuwe beleids- en beheersregels immers totaal overbodig.

Jan Leroy is VVSG-stafmedewerker gemeente- en OCMW-financiën

In de vorige nummers van *Lokaal* verschenen al artikelen over de uitgangspunten van de nieuwe beleids- en beheerscyclus (*Lokaal 10*), over de planning en het budget (*Lokaal 11*) en over de boekhouding (*Lokaal 12*).

Meer informatie

Alle ontwerpteksten en een reeks bijkomende documentatie zijn beschikbaar op www.binnenland.vlaanderen.be, knop Financiën, Beleids- en beheerscyclus. Voor meer achtergrond kunt u een abonnement nemen op *Lokaal Financieel Management*, een VVSG-Politeia-uitgave (www.politeia.be)

ADVERTENTIE

GOOSSENS SEBREGHTS JACQUAIN
advocaten

Gedeelde kennis is dubbele kennis

De beste manier om kennis te vergroten, is ze te delen met anderen. Daarom is ons kantoor georganiseerd in vakgroepen die elkaar overlappen. Resultaat: een vruchtbare kruisbestuiving die de kennis van onze advocaten telkens weer verruimt. En dat komt elke cliënt ten goede. Wilt u meer weten over onze aanpak? Neem eens een kijkje op onze website, of bel ons voor een afspraak.

Mechelsesteenweg 27
2018 Antwerpen
parking | Hemelstraat
telefoon | + 32 3 232 50 60
fax | + 32 3 232 30 50

www.gsj.be
e-mail | info@gsj.be